

שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת עקב כ' אב תשע"א | גליון 465

דברי הימים

שלהי דקייטא

הימים שמחצית חודש אב ועד חצית חודש תשרי, הם הקרויים ימי 'חוס', ע"ד הפסוק "עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבותו". רש"י מבאר זאת (יומא כ"ט.) על פי מאמר 'שילהי דקייטא קשה מקייטא' (סופו של הקיץ, קשה מן הקיץ עצמו), ואלו דבריו: **שילהי דקייטא**, אלול שהוא סוף הקיץ, קשה מקייטא, קשה חומו מחום הקיץ של תמוז, לפי שכבר נתחמם כל האוויר וגוף הבריות בחום הקיץ שעבר עליו תמיד, מתחמם הוא עתה בחום קל ומזיקו. וסימניך 'תנורא שגירא', תנור שהוסק ביום פעמים ושלש, חם הוא ונוח להסיקו בעצים מועטים.

יש המקשים על דברי רש"י ממה שביארו חז"ל (תענית ל"א.), בטעם מה שמחמשה עשר באב חדלו לכרות עצים למערכה, לפי שמאותו יום ואילך 'תש כוחה של חמה', ושוב לא היו העצים יבשים דיים. הרי שמחצית אב, אדרבה, החמה נחלשת, וכיצד ניתן לומר שזו היא תקופת ה'חוס'?! גם המציאות נראית שונה על פניה. ימי תמוז לוהטים במיוחד, בעוד ימי תחילת תשרי עשויים להיות גשומים!! אמנם, כשמתבוננים היטב בדברי רש"י נראה שאינו מבאר שהחמה מתעצמת. ההיפך. החמה נחלשת. רק היות שהבריות כבר מחוממות מן השמש הקיצית, גם השמש החלושה של שלהי הקיץ, מצליחה לשלהב אותם.

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

ואתן אדם תחתיו

דברך ניצב בשמים". 'דבר' מכוון כנגד מידת הדין, לעומת 'אמירה' המורה על הרחמים. אנו מבקשים מהשי"ת: **השאר את מידת הדין שם למעלה בשמים. כי אם תרד, כבר לא נוכל לבטלה, רק לכוונה למחוזות אחרים.**

לזאת, אחים אהובים ויקרים: כשקורה דבר מה, הפסד כספי או נזק, נתחזק בשיר לה' על ששפך חמתו על עצים ואבנים ובכך סילק את מידת הדין שריחפה על ראשנו. וכשם ששורר דוד המלך: "ארוממן ה' כי דילתני, ולא שמחת אויבי לי". אודה לך ה' ששפכת את הדינים על רכושי והצגתני דל ואביון, ולא הנחת להם לכלות זעמם בי עצמי.

משל לדבר: רב גדול תעה ביער ומצא עצמו מול שוודד אכזר וחסר רחמים. השוודד תבע את כספו של הרב באיומי רובה, אך הרב ביקש: הכסף לא שלי, הוא של אחרים. אם אשוב העירה ואספר כי נשדדתי, לא יאמינו לי. אתן לך הכסף, אך תן כדור מן הרובה בכובעי כדי שיאמינו לי... ניאות השוודד וירה בכובע. ביקש הרב: כעת אחד בחליפה! שיהיה. אחד בנעל. שיהיה. עוד אחד בתיק, ביקש הרב אך השוודד נאלץ להשיב את פניו. מצטער, נגמרו לי הכדורים... אותו רגע הלם הרב בפרצו של השוודד, קשרו אל העץ והלך לדרכו שמה... לפעמים כדאי לקבל קצת בכובע או בנעל כדי לברוח בסוף עם הכסף...

"והסיר ה' ממך כל חולי וכל מדווי מצרים הרעים וגו', לא ישימם בך ונתנם בכל שונאיך". התמיהה מפורסמת: מה אנו צריכים יותר מכך שה' ישמור אותנו מכל מיני מחלות ופגעים? ולמה ההבטחה עוד "ונתנם בכל שונאיך"?

מעשה ברבי אלעזר שהייתה מידת הדין מתוחה עליו ובא נחש והמתין לו בבית הכסא כדי שיכנס ויכישו. טרם נכנס רבי אלעזר, בא גוי אליו, דחפו וביקש להיכנס לפניו. הכישו הנחש ומת. כשראה זאת רבי אלעזר, נשא עיניו למרום וקרא: **"ואתן אדם תחתיו"**.

כלל גדול: כשמידת הדין יורדת לעולם, שוב אינה חוזרת עד שמיישמת את שליחותה. כדי להציל את הצדיק מן הגזירה, יש לתת בפני מידת הדין גוי רשע שתכלה בו את זעמה. זו גם כוונת דבריו של רבי נחוניא בן הקנה: 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ'. 'מעבירים', לא 'מבטלים', כי את האש שירדה, לא ניתן לכבות. רק להפנות לעבר שדות קוצים...

כשנקרא אברהם אבינו לבל ישלח ידו אל הנער, מיהר לתפוס את האיל שנאחז בסבך ולהקריבו על גבי המזבח. לשם מה? מידת הדין שכבר התעוררה מול הנער העקוד על גבי המזבח, קשקשה בעוז ודרשה תחליף. אברהם אבינו הוכרח להקריב איל כדי להשקיט את שאון גליה... לזאת אנו מבקשים תמיד: "לעולם ה' "

ר"ת	יציאית השבת	כניסת השבת	
20:34	19:55	18:43	ירושלים
20:31	19:58	18:59	ת"א אשדוד
20:31	19:58	18:51	חיפה
20:30	19:56	18:57	ב"ש

השיעור השבועי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34, רובע י"ב, אשדוד. פרטים נוספים בטל: 08-8679897

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע, לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com
כמו כן ניתן לקבל במייל את דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א
לאחר הרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

כי אם ליראה

אמרו חז"ל (ברכות ל"ג): אמר רבי חנינא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, שנאמר "ועתה ישראל מה ה' אלוהיך שואל מעמך כי אם ליראה", אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא? והאמר רבי חנינא משום רבי שמעון בן יוחאי: אין לו להקדוש ברוך הוא בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים, שנאמר "יראת ה' היא אוצרו"? אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא! דאמר רבי חנינא: משל לאדם שמבקשים ממנו כלי גדול ויש לו דומה עליו ככלי קטן, קטן ואין לו דומה עליו ככלי גדול.

דברי חז"ל אלו טעונים ביאור רחב. אך הקושיה שמקשים כל המפרשים: וכי משום לגבי משה רבינו שזכה למדרגות נוראות ועצומות נחשבת היראה דבר קטן וזוטר, יצדק לומר לכל ישראל 'מה ה' אלוהיך שואל מעמך', כאילו זו דרישה מזערית? ומה הרוויחו חז"ל בתירוצם 'אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא'? אם נדייק היטב בדברי חז"ל, נמצא את התשובה כתובה בפירוש. חז"ל לא אמרו 'בשביל משה', כלומר שעבורו הוא דבר קטן להתיירא. אלא 'לגבי משה! אצל משה! את כוונתם הם פירשו במשל המצורה: 'משל לאדם שמבקשים ממנו כלי גדול ויש לו דומה עליו ככלי קטן'. דווקא משום שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, נמצא היראה נתונה כולה בידי האדם, אם כן, גם אם היא דבר גדול, הלא אדם שמבקשים ממנו כלי גדול ויש לו, היינו שבידו הדבר, דומה עליו ככלי קטן... משה רבינו משמש כאן אפוא כמשל: 'לגבי משה מילתא זוטרתא'. היות והיראה מסורה לגבי משה והבחירה בידיו, היא נחשבת דבר קטן. (כסף נבחר)

הנהגות לנער

הרהורים לבין הזמנים

על פני מספר גיליונות עמדנו על דרך ההתמודדות הנכונה במצוקה רגשית שמתפשטת בלב הנער. המסקנה המתבקשת מן המאמרים, כי המענה המצוי והאינסטיקטיבי שבפי ההורים, הוא לרוב גם השגוי והלא נכון. כדי לחנך את הילד, נדרשת אפוא גם מידה מסוימת של חינוך של ההורים את עצמם. סובלנות וחשיבה מעמיקה, במקום רגזנות ושטחיות. תרגול נכון של הכללים עשוי לחסוך מן הילד רבים ממשקעי ימי הנעורים.

ימי 'בין הזמנים' שאנו נמצאים בעיצומם, מעמידה בפנינו אתגרים חינוכיים מגוונים. השהות הממושכת של ההורים לצד הילדים, הינה הזדמנות מצוינת ליישום כמה רצונות טובים בתחומי החינוך, אך גם זמן מועד למעידות ח"ו... ראשיתו של חינוך טוב, נעוץ כמוזבן ברמתם והתנהגותם של ההורים עצמם. אם במשך ימי השנה הרגילים, הילד נמצא רוב שעות היום לצד מחנכיו, הרי שבימים אלו הוא לומד להכיר את הוריו. לפעמים טוב יותר משהם מכירים ורואים את עצמם. בנקל הוא יכול לנכס לעצמו אי אלו הנהגות ותובנות הנוגדות ואף הורסות את החינוך המעולה שקיבל בתלמוד תורה או בישיבה במשך השנה. השם שבחר מי שבחר להעניק לימים אלו – 'חופש', מופרך ביסודו. יהודי לעולם עובד את השם יתברך. גם כשהוא עובד במפעל או בחברה, הוא עובד את ה' בכך שהוא עמל לפרנסתו ועומד במחויבויותיו האנושיות והאלוקיות. אך הוא בשום אופן לא עובד אצל אנשים. אנשים גם לא יכולים לפרנס אותו פרוטה אחת מעבר למה שנקצב לו במרום. אם כן 'חופש' ממה?!

כהורים וכמחנכים, תובנה זו צריכה לבוא לידי ביטוי בהתנהגותנו. אף גדר רוחני קל אסור שיפריץ בחסות ימי הדרור והפורקן. כמה נצבט הלב כשרואים תלמידי ישיבה מסולאים בפז, מתגלגלים בחוצות קריה כשכל כבודם וזהרם נרמס. עלינו להזכיר לעצמנו ולסובבנו, כי תכליתו של האדם בעולם, לא השתנתה ולא תשתנה. עקביא בן מהללאל אומר: הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא ידי עברה. דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד לתת דין וחשבון...

אז גם כשקרונ הרכבל שועט במורדות החרמון ונופים עוצרי נשימה משתרעים מעל ומתחת, נזכור ונזכיר: מאין באת ולאן אתה הולך... באופן זה, גם הבילויים והחוויות המשותפות, ישתלבו לנער עם הערכים הרוחניים שרכש בהיכלי התורה.

מפראות

"ועתה ישראל מה ה' אלוהיך שואל מעמך כי אם ליראה" (י', י"ב)

בשם איש קדוש וטהור רבי ישראל בעל שם טוב שאמר על דרך משל: האב מזהיר את התינוק לבל ילך יחף, כדי שלא יצטנן. מובן שהתינוק אינו מסוגל להבין את חששו של האב, על כן מאיים עליו האב בעונש אם יעבור על הוראתו. נמצא האב פוחד מדבר אחד והתינוק פוחד מדבר אחר. האב פוחד פן יצטנן התינוק, ואילו התינוק פוחד פן יענישו אביו...

הוא הדבר במצוות התורה. הקדוש ברוך הוא ירא שלא נעבור על מצוותיו כדי שלא נתרחק ממנו ונפסיד את הטוב הצפון לנשמות ישראל. אמנם, אנו לא תמיד במצב שאנו מסוגלים להבין זאת, לכן ה' מאיים עלינו בעונשים כאלו שגם אנחנו מסוגלים להבין. אמנם, מה היא תשוקתו של השי"ת? שנבין אף אנחנו את החשש שלו כביכול ונתיירא לעבור עבירה פן נתרחק חלילה מאורו יתברך.

זהו "ועתה ישראל מה ה' אלוהיך שואל מעמך", מה עיקר רצונו? כי אם ליראה את ה' אלוהיך", 'את' מלשון 'עם' – יחד. שנתירא יחד עימו פן נתרחק ממנו חס ושלום בסיבת העוונות.

"ומלתם את ערלת לבבכם ועורפכם לא תקשו עוד" (י', ט"ז)

בני אדם מסתובבים כשבלבם קשויות וטענות על דרכיו של הקדוש ברוך הוא. אמנם, מחמת ששקועים כל כך בתאוות ועוונות, טחו מראות

עיניהם שכל קושיותיהם נובעות מהעקמומיות שלהם עצמם. כמו אדם שמביט על העולם מתוך מעטה שחור וסבור שכולם שחורים... וכך מקוונ הכתוב: "איוולת אדם תסלף דרכו, ועל ה' יזעף ליבו". האדם מעקם ומסלף את דרכיו במעשיו הרעים, ואחר כך עוד זועף על השי"ת כשכמה דברים אינם נראים לעיניו 'הנבונות' ו'החכמות'.

לזאת אומר הכתוב "ומלם את ערלת לבבכם", הסירו את מעטה הסחי מעל נפשם, אזי "ועורפכם לא תקשו עוד", לא 'תקשו' עוד קושיות על הקדוש ברוך הוא...

"ועצר את השמים ולא יהיה מטר" (י"א, י"ז)

מעשה שהיה בזמן הבעל שם טוב, שפעם לא ירדו גשמים וגזרו תענית על הציבור, ועם שהרבו העם בתפילה ותחנונים היו צועקים ולא נענים. אותו זמן נזדמן הבעל שם טוב הקדוש לבית כנסת אחד, וראה יהודי פשוט שנותן דמעות כמים בתיבות "ועצר את השמים ולא יהיה מטר".

וכל כך בכה בתיבות או עד שנתקשרו השמים עבים ומטר ניתך ארצה... שאל הבעל שם טוב את האיש הפשוט: מדוע בכית כל כך במילים "ועצר את השמים"? השיב האיש כמשיח לפי תומו: ביקשתי מהשי"ת שיעצור את השמים, מלשון עצירת זיתים וענבים. היינו שיסחט את השמים כל כך שלא תישאר בהם טיפת גשם והכול ירד ארצה... אמר הבעל שם טוב: הנה השי"ת בוחן ליבות, וכשיהודי מתחנן לפניו בתום ופשטות, אפילו שוגה בפירוש המילות, כוונתו חביבה ורצויה מאוד ומתקבלת לרחמים ולרצון.

(כתר שם טוב)

הלכות נחוצות לבין הזמנים

צפייה בליצנים, מוקיונים, לוליינים, שחקני כדור ותחרויות: שנו חכמינו (ע"ז י"ח:): ההולך לאיצטדינין (מלחמות שוורים) ולקרקום (תיאטרון) וראה שם את הנחשים ואת החברין (מנחשים ומכשפים), בוקיון ומוקיון ומוליון ולוליון בלורין סלגורין (כולם מיני ליצנים), הרי זה מושב לצים!

בהמשך דורשים חז"ל את הכתוב "אשרי האיש אשר לו הלך וגו': לומר לך שאם הלך, סופו לעמוד, ואם עמד, סופו לישב, ואם ישב סופו ללון. ומה עונשם של ליצנים? אמרו שם: כל המתלוצץ ייסורין באין עליו; מזונותיו מתמעטין, וקשה ליצנות שתחילתה ייסורים וסופה כליה.

חכמינו מוסיפים לרשימת מקומות אלו שהביקור בהם כרוך באיסור ביטול תורה וליצנות, גם את התיאטרונים, הקרקסים וה'קנגיון'. פירוש של המילה 'קנגיון': מקום בו נערכות תחרויות צידת חיות על ידי כלבים לשם היתול ושחוק.

דווקא בנוגע ל'קנגיון', התעוררה במרוצת הדורות שאלה את מותר לקחת חלק בתחרויות סוסים למיניהן. הפוסקים הקדומים הנדרשים לשאלה, מתירים זאת בתנאי שכוונת הצופה ללמוד את טיב הסוסים לשם רכישתם או ללמוד את אומנות הרכיבה. מאחר ובמרוצת השנים, השימוש בסוסים פסה, חזרה הצפייה במרוצי סוסים לרשימת איסורי הליצנות. כיום התחדש השימוש ברכיבת סוסים לצורך ריפוי מחלות נפש, ועל כן ראוי לעשות שאלת חכם.

יציאה מארץ ישראל לשם טיול:

בגדרי איסור היציאה מארץ ישראל, ישנן מספר מחלוקות ראשונים וגם אחרונים. לדעת רוב הפוסקים, אין הנידון של איסור יציאה מתייחס ל'יציאת עראי', שהולך ובדעתו לשוב. עם כל זאת, ישנה משמעות בכמה פוסקים, שעדיין אין הדבר ברצון חכמים. הלכה למעשה: יש בדברי הפוסקים כמה וכמה צדדים להקל לצאת אפילו לטיול ובלבד שלא יהיה ארוך. אחד מגדולי הפוסקים מציין שלאור המעבר לנסיעה במטוסים, הרי שכל ההתייחסות ליציאה מארץ ישראל משתנה. בכל אופן, ראוי לחפש צדדי מצווה בנסיעה, כמו הסתכלות בפלאי הבריאה וגדלות הבורא. ולמעשה יעשה שאלת חכם.

פניני דברי יאשיהו

המפות הישנות

נגש אלינו יהודי ושאל שאלה פשוטה אך נוגעת ללב: מדוע כל מאמצי לזכות בפרנסה, בשלום בית ובעבודת ה', נוחלים כשלון? השאלה הביאה אותנו למחשבה עמוקה:

מטייל ביקש לצלוח נהר ארוך ומסוכן. טרם יצא לדרכו, למד רבות על הנהר. קרא מפות המתארות את התוואי המיוחד, המפלים הפתאומיים, מזג האוויר ההפכפך. אחר שמע מנודים ישישים על האזורים המסוכנים בו חולף הערוץ, הכפרים בהם ניתן להצטייד במזון ולהחליף כוח. כל מידע שהשיג צוין בדייקנות על המפה שאוכסנה במקום בטוח בתרמילו, וכך ירד עם סירתו אל המים הסוערים.

באומץ חתר לקראת נקודת התורפה הראשונה, בה עשוי הנהר, על פי המפות, לגלוש שמאלה בחדות. להפתעתו התפנית לא הופיעה ותחתה הזדקר מולו סלע אדיר, שכמעט רוצץ את סירתו. מבוהל פרש את המפה, אך לא, הסלע לא הופיעה. המפה כן התריעה על צמחייה החוסמת את המעבר, וזו לא נראתה לכל מלוא העין... עוד מעט תמצא כפר בצד ימין! הודיעה המפה. אך עיניו ראו רק מדבריות מטיילי חיתה.

מהר מאוד הבין, כי המפות שבידיו, מסכנות אותו! תוואי הנהר התחלף. סלעים נפלו פנימה. גשרים קרסו או נרקבו. הרבה הרבה מים זרמו בו מאז חלפו בו הנוודים הישישים... הוא קימט את המפה לכדור ניר והשליך למים... כעת, ינסה להתמודד בעזרת חוש הניווט שרכש במסעותיו הרבים... רק כך ישרוד.

אנשים מעניקים עצות. מלמדים מיסיון חייהם. אך החיים השתנו הרבה וגם לא כל המזגים שווים. אם רצונך להצליח, כדי שתעורר את חושי הניווט היקרים שנתן לך הבורא. אך באמצעותם תצליח את נהר החיים הסוער.

לאורם נלך

הרה"ק רבי מאיר 'הגדול' מפרימישלאן זיעוכי"א – כ"ב מנחם אב תקל"ג

הופעתו וקבלו בכבוד גדול. כהוקרה ברכו רבי מאיר בן שיאיר את עיני ישראל. הבן נודע כאון הק' אבדק"ק זואליב, אביו של הצדיק הנורא רבי יהודה צבי מסטרעטין. כשחלתה בתו הנודעת של הבעל שם טוב מרת 'האדל' והגיעה עד שערי מוות, רתם רבי מאיר את עגלתו במוצאי שבת והגיע למעוז 'בזו' לסעודת מלווה דמלכא. לפליאת הבעש"ט אמו, כי הביא אמו רפואה למחלת הבת. הבעל שם טוב ציווה לערוך לפניו סעודה אך רבי מאיר התעקש כי הבת החולה היא שתערוך. הנוכחים שמעו כן תמהו, אך עד מהרה קמה החולה ממיטתה ולהפתעת הכל נגשה למטבח לטבוח טבח והכן. פתאום החל בנה רבי ברוך ליילל. חשה החדרה, נטלה אותו על זרועותיה ושבה למטבח. עוד רגע, וגם הבן הגדול רבי משה חיים אפרים פצח בבכי. מיהרה להרים גם אותו ולשוב למטבח. אותו רגע נשמע קול חבטה. מול עיניהם הקמות של בני הבית, נשרה תקרת החדר בו שהו עד לפני רגעים החולה עם שני בניה... הכל נוכחו בכוח קדושתו של רבי מאיר ועיניו הצופיות.

השאיר אחריו ספר קבלה נורא בשם "יאיר אור", כשהוא אוסר על צאצאיו להדפיסו משום כבוד אלוקים הסתר דבר. כמו כן השאיר ספר "אור תורתו של רבי מאיר" הרצוף גילויים וביטויים נוראים, כמו: "עד כאן אמר לי המלאך מט"ט" או: "עד כאן אמר לי המלאך מיכאל". ניסיונו של אי מי מן נכדים לערוך את הכתבים, גרם להתפרצות שריפה שכילתה את הכתבים.

נעלה לשמי רום ביום כ"ה אב תקל"ג ומנוחתו כבוד בפרימישלאן. בניו רבי 'ארון לייב' ורבי 'דוד' האירו מנועם קדושתם לארץ ולדרים, ורבי 'פסח' נודע כצדיק נסתר.

מעולם לא העלו יהודי פרימישלאן בדעתם, כי אחורי חזותו התמימה של הסוחר והמתווך בשוק, מתחבא צדיק נסתר בעל שיעור קומה. רק הבעל שם טוב הקדוש שהיה אף הוא אפוף אותם ימים בחבלי מסתוריותו, ידע בסגולתו של הסוחר מפרימישלאן והטריח עצמו ממרחקים כדי להמתיק עמו סוד בפאתי השוק.

באותה עת שיצא הבעל שם טוב מאלמוניותו, ייסד אף רבינו את בית מדרשו בפרימישלאן וגם נעשה תלמיד חבר לבעל שם טוב. בקרב תלמידיו השריש את מידת הביטחון כשעל לשונו שגור: ב'ראשית ב'רא אלוקים א'ת, נוטריקון: א'שרי א'דם ב'וטח ב'ך.

בעיר פרימישלאן התגורר צדיק נוסף, מבני היכלו של הבעל שם טוב – רבי מנחם מענדל מפרימישלאן. פעם הגיע חסיד מעיר רחוקה ושאל 'היכן גר הרבי?'. אנשים כיוונו אותו לביתו של רבי מאיר, אך משהגיע שם ושאל 'האם אמנם כאן גר הרבי?', כיוונו רבי מאיר לביתו של רבי מענדל. רבי מענדל מצידו שיגרו חזרה לביתו של רבי מאיר וכך התרוצץ החסיד מרחוב לרחוב, מחפש את דרכו בנתיבי הענווה המופלגת של הצדיקים.

בדרכו לקבץ מעות לפדיון שבויים, תעה פעם יחד עם ידידו הרה"ק רבי יצחק מזורהוביץ יעיר עבות ביום ישישי, וכדי להינצל מחילול שבת השביע את שר היער שיבוא לחלצו. את השבת עשה בביתו של גאון וצדיק נסתר שצפה ברוח הקודש את

אם ראית גנב...

בתוך קבוצת חסידים נרגשת שהתגודדה ערב חג השבועות במבואות בית מדרשו של הצדיק רבי מרדכי מנעשכיזי בלענשוב, שוטט חסיד נרגז ומודאג. ידיו מששו תכופות בכיסו, שם שכן סכום כסף אדיר, ובעיניו שכנה חרדה. פעמי החג הקרבים, דוחקים בו להפקיד את הכסף, טרם ייאלץ להשליכו בפניה הראשונה שימצא... תושבי לענשוב זרים לו, וגם בחברתם של יהודים בני עלייה, עלול להתגנב 'חלבנה' אחד שאינו מוצא דופי במעות אחרים... קרני השמש האחרונות מצאו אותו רועד כעלה נידף על פתח ביתו של הרבי. על הרבי אפשר לסמוך! זה בטוח. אוי! השם יסלח לי על החוצפה... בחפץ לב ניא את הרבי לבקשה וטמן את הכסף לעיניו של החסיד, בצלחת שעמדה בארון המטבח. ליתר ביטחון כיסה בצלחת נוספת ופעימות ליבו של החסיד שבו אט אט למסלולם...

חג השבועות במחיצתו של הרבי מנעשכיזי, זהו דבר שספק אם זוכים לו לעולם הבא... כמי שמתערור מחלום מתוק, שירך מיודעו החסיד את רגליו במוצאי החג, לעבר ביתו של הרבי... מי בכלל מסוגל לחשוב ברגעים כאלו על כסף?! נו, ההכרח לא יגונה... נקישות חלושות שלאחריהן נפתחת הדלת לרווחה. הכסף! בודאי... הרבי נגש למטבח, שלח יד לעבר הצלחת המכוסה... אבל... גם אם לכסף היו כנפיים, הוא לא היה מצליח לברוח מתוך צלחת מכוסה... ידי אדם, הם ששלחו יד בפיקדון!

צווחת ההפתעה גרמה לחסיד לתמוך עצמו לבל יתמוטט. משק צלחות בהול ולאחר מכן הוטחה בו הבשורה במלוא עוצמתה. בעצמו לא ידע ממה התחלחל יותר. מאובדן כספו או ממבע פניו האומלל של רבו... לא יהודי כרבי מרדכי, ישלח את החסיד כך לנפשו. בהתעשתות מהירה, פנה לגרד מפינות ביתו כל אגורת כסף והגיש לחסיד כמקדמה לקראת הפירעון. החסיד בחן את הצרור הדל וחיך בעגמימות... הפרוטות הללו... לי כבר לא יועילו כלום. לרבי, הלא הם חיי נפש... יישארו כאן והמקום ימלא חסרוני!

בלב מרותח הביט הרבי אחר דמותו של החסיד המתרחקת שפופות ונבלעת בעלטת הליל. בליבו הבזיק רעיון: הלא רבים הנועצים בצדיק רבי פנחס מקאריץ היושב בבראד. שמא יוכל בעזרת עיניו הצופיות, לעוץ אף לי

כיצד אשיב את הכסף האבוד... בית מדרשו של רבי פנחס, המה מתפללים שעה שרגליו של רבי מרדכי התייצבו על פתחו ומבטיו ננעצו פנימה. מי הוא אותו רבי פנחס? היכן הוא יושב? בשביל הפנוי שבין טורי המתפללים, טייל לו אברך אנה ואנה, ממלמל פסוקי תהילים מתוך הספר. רבי מרדכי משך בשרוולו: אברך! שמא תראו לי היכן הוא רבי פנחס? האברך המהם: נו! נו! מורה על שאינו יכול להפסיק... רבי מרדכי לא הבין. כשקרב האברך שנית, הוסיף לסחוב בשרוולו: אמרו נא, היכן הוא רבי פנחס... נו! נו! המהם האברך, מנופף בספר התהילים... רבי מרדכי התרעם: איזה מן אברך הוא זה שלא מסוגל להפסיק בשביל לומר מילה ליהודי?! האברך עצר באחת... איזה מן אברך הוא זה שלא יודע לשמור על כספו של יהודי?! תקע בפניו ההמומות של רבי מרדכי והמשיך...

או... רבי מרדכי הבין כי נתקל ברבי פנחס בעצמו. שמא יוכל כבודו לעוץ לי כיצד אמצא את הפיקדון? רבי פנחס סגר את ספר התהילים והשיב לרבי מרדכי באהבה: מחר, תרדו אתם לפני התיבה לתפילת שחרית, וכשתגיעו לתיבות "אמר אויב ארדוף וגו'" שבשירת הים, תנו עיניכם בכותל הצפון והחלו למנות את האנשים הניצבים לאורכו: אמר! אויב! ארדוף!... מי שיעלה במילה 'שלל' – הוא הגנב!

בבוקר המחרת, הופתעו חסידיו של רבי מרדכי מתפילתו הלא צפויה לפני העמוד. בעיצומה של שירת הים, הושלך לפתע הס. עיני הרבי נדדו מן הסידור וננעצו בכותל הצפוני. אמר! הרעים בקול. אויב! פרטה נעימתו ומבטיו נעו שמאלה. ארדוף! הקהל לא ירד לסוף דעתו... אשיג! גל לחשושים. איש לא ההין לזוז. אחלק! המבטים נעשו נוקבים וחודרים. שלל!!!... הדמות השישית מצפון קרסה תחתה מעולפת...

בסיום התפילה פרץ ה'שלל' בבכי מאחורי דלתו של הרבי: אספר לרבי את כל האמת!... בהפסקה שלפני אקדמות, חלש לבי, ונכנסתי לסעוד משהו במטבח... לתומי נטלתי לי צלחת מן הארון, ואצבעותיי נתקלו במטבעות כסף... משך שעה ארוכה נקרעתי בין זרועותיו של יצר הרע לזעקותיו של יצר הטוב, עד שגברה יד החמדה והצרור גונב לכיס... עתה ארוץ לבית ואשיב את הצרור. חי נפשי כי לא נגעת בו!...

כך ממש טייל לו אברך בבית המדרש וצפה מסוף העולם ועד סופו.

מים

מים... דבר כה פשוט וזול. לו היה אדם יודע כי שלושת רבעים ממשקלו עשוי מים, אולי היה מתנשא פחות... אם נסחט אדם מכל המים שבקרבו, תתקבל דמות מצומקת השוקלת רבע ממשקלה הראשוני.

מחזור המים הוא המנוע העיקרי של צמיחת הנבראים. גשמים שנשפכים במורדות ההרים הופכים לנחלים שזורמים אל הים, מתאיידים ושוב ניגרים ארצה. כל נער מתפלל: כאלו נביעות אדירות של מים מקננות בבריאה. איך היקום לא מוצף? מחזור המים שטבע הבורא גורם שבדיק אותה מידת מים 'מיותרת' כביכול, תתאדה ותהפוך מאוחר יותר לגשם, שלג או ברד.

האדם אמנם שותה את המים לרוויה ואינו שבע מהם, אך גם התליך עיכול המזון לא ייתכן לולא מים. המים מסייעים לפירוק המזון ומזיגו בדם. המים גם מכילים מינרלים הכרחיים ביותר לקיום הגוף וחיותו. בשנים קדמוניות, כשהזרכים להשגת מים היו מוגבלות, היו מקורות המים סיבה למלחמות רבות בין עמים.

המדבר נקרא 'ארץ ציה ועייף בלי מים'. רבים שהתעלפו בצמא בזרועות המדבר האכזר. למרות זאת, המדבר אינו חף מחיים... במדבריות

מערב אפריקה מצויה חיה הנקראת 'אנטלופ', מזכירה במראה צבי או עז פראיים, המסוגלת להתקיים במשך מספר שנים (!) ללא טיפה אחת של מים. חיות אלו אינן חוששות מציידים שלא מסוגלים להגיע אליהן עקב תנאי הסביבה הקשים.

הגמל גם הוא מכונה 'ספינת מדבר' תודות ליכולתו להתקיים במדבר הצחיח ארבעה ימים רצופים ללא שתייה, כשהוא נושא על גבו משא. ללא משא, הוא עשוי להתקיים אף שבוע ומעלה. לאור זאת נבין אולי כמה גדול הנס של נדידת אבותינו ארבעים שנה במדבר צחיח ושומם, ללא כל מקור מים טבעי.

טיולים באזורים מדבריים, דורשים היערכות נכונה והצטיידות בכמות מספקת של מים. כשאדם יושב ביתו, קשה לו לשער את כמות המים הנצרכת לו כשהוא עוסק בפעילות גופנית ונושף במהירות אוויר חם. הפעילות והאוויר החם, מאיידיים את הנוזלים שהגוף מכיל ועשויים להביא אותו במהירות למצבים של עילפון והתמוטטות. הננו מצוויים שלא להתעלם מן המגבלות הטבעיות בהן טבע אותנו הבורא, ולכלכל מעשינו באופן שלא נבוא ח"ו לידי סכנה.

08.852.0.852 אפא